

Telegraful Român.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de donăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Procesul pentru mănăstiri.

— Sentința tablei regești din Budapesta. —

(Urmare).

Chiar dacă s'ar accepta afirmarea acționaților, că înainte de împreunarea organică bisericească dela 1700, episcopii cari au exerciat jurisdicțiune de drept asupra mănăstirilor din acțiune, aflătoare în Ungaria, au fost supuse patriarhiei din Ipek, — faptul acesta, pe lângă accentuatul sistem teritorial, iar nu naționalist, nu ar fi acomodat pentru a se stabili în mod ce esclude îndoiala, că episcopii aceste atârătoare de patriarhul din Ipek ar fi exerciat stăpânire bisericească numai asupra naționalității sârbești, cu escluderea totală a credincioșilor români de pe teritoriul lor. Tocmai de aceea nu e de importanță, că încă înainte de unirea bisericească, întâmplată la 1700, pentru episcopul Isaia Diacovici din Timișoara s'a destinat mănăstirea Hodoșului, pentru episcopul din Vârșeț mănăstirea Mesci, ca reședință.

După ce în urma acestora, din datele ce stau la dispoziție nu se poate stabili, că biserica greco-orientală, înainte de unirea dela 1700, pe teritoriul țării unde se află mănăstirile din acțiune și mai ales pe vremea când au putut fi înființate mănăstirile, ar fi stat sub o administrație bisericească deosebită, cu totul separată, după naționalitatea sârbă și română, și astfel nu numai că nu e exclus, dar din datele înșirate în proces se poate concluda cu temei, că mănăstirile din acțiune, înainte de unirea dela 1700, n'au fost detrase credincioșilor de naționalitate română, de o lege cu ai celei sârbe, iar de aci, precum și din faptul neîndoios, stabilit mai sus, în legătură cu acestea, că după 1700, în curs de mai bine ca 160 de ani, mănăstirile au fost instituțiuni bisericești și ale Românilor greco-orientali, asupra căror instituțiuni, credincioșii de naționalitate română, chiar și în urma duratei lungi, seculare, a unității și comunității hierarhice, au câștigat astfel de drepturi, în exercitarea cărora s'ar afla și astăzi, dacă în interval nu se întâmplă despărțirea hierarhică: urmează, că despărțirea hierarhică în sine nu poate despoa pe credincioșii de naționalitate română de drepturi exercitate timp îndelungat, și că numai aceea ar putea se sisteză acest drept, dacă s'ar putea constata, că mănăstirile le-a introdus în organizația bisericească naționalitatea sârbă, ca înființate exclusiv pe seama ei, deci ca instituțiuni bisericești, chemate se servească scopuri exclusiv naționale sârbești. Pentru că în cazul acesta ar corespunde dreptății și echității, că deși de binefacerile acestor instituțiuni s'au făcut părtași până la despărțire și Români, după despărțire mănăstirile au se servească mai departe earăși scopurile religioase ale naționalității, în mod exclusiv, în serviciul căreia au fost

puse dintru început, conform intențiunii întemeetorilor. De altcum fundațiunile și în înțelesul art. de lege 23 dela 1790/91 au se fie administrate conform intențiunii fondatorilor, ceea ce se asigură prin art. de lege 27 dela 1790/91 și pe seama celor de lege greco-orientală.

Trebue examinată deci chestia, dacă a fost dovedit în proces, că mănăstirile din acțiune au fost înființate de Sârbi, pentru scopurile naționalității sârbești, pentru că dacă da, atunci și averea mănăstirilor, ca mijloace materiale necesare pentru ajungerea scopurilor bisericești, împărtășesc soarta mănăstirilor, ca instituțiuni bisericești, și au se rămână sub jurisdicțiunea de drept a mitropoliei, sub care stau acum mănăstirile în cele spirituale, ca instituțiuni bisericești.

Acționații vreau se dovedească, că mănăstirile au fost înființate de Sârbi, spre scopurile naționalității sârbești, în afară de datele referitoare la istoria singuraticelor mănăstiri, încă și cu caracterul etnografic al respectivului colț de țară de pe vremea înființării mănăstirilor, apoi cu importanța naționalistă a poporului sârbesc, cu caracterul sârbesc al monumentelor arhitectonice, de artă, și de alt soi, remase scrise, cu naționalitatea sârbă a monahilor și a singuraticilor credincioși coloniști, cari au făcut donațiuni pe seama mănăstirilor, care material de dovedire a creat deja în trecut rezultatul, după acționați, că a trecut în conștiința publică caracterul sârbesc al mănăstirilor atât de mult, încât autoritățile bisericești și civile, întocmai ca și credincioșii, au cunoscut și numit mănăstirile: instituțiuni bisericești sârbești.

În fața acestora, acționații au amintit în general în acțiune numai atâta, că naționalitatea română a avut în Ungaria mănăstiri încă înainte de imigrarea Sârbilor, iar în cursul de mai târziu al procesului au afirmat, că mănăstirile încă înainte de împreunarea bisericească de după 1700 a credincioșilor de naționalitate sârbă și română au stat în serviciul comun al tuturor credincioșilor de aceeași lege. Acționații văd în aceasta o moditicare a acțiunii, dar tabla regească consideră acest punct de vedere ulterior al acționaților ca o permisă înșirare de fapte, întru sprijinirea temeiurilor acțiunii. Acționații au dorit adevă să arate, față de acționați, că în părțile de sud ale țării ocuparea de teren din partea poporului român *premerge* celei sârbești, că deci în vremea în care au putut se fie înființate mănăstirile, nu numai că nu poate fi vorba de o populație exclusiv sârbă în împrejurimea lor, ci pe vremea înființării lor pe acolo peste tot nu au locuit Sârbi.

Opurile scriitorilor istorici, la cari se provoacă părțile, anume, Fehér Ipoly, Hunfalvi Pál, Dr. Bodor Antal, Pesty Frigyes, Schwicker Henrik, Bárány Ágoston, Dr. Réthy László, Szallay László și Böhm Lenárd, dovedesc, că în partea de sud a Ungariei s'au aflat locuitori români pe vremea ocupării patriei, iar numărul lor s'a înmulțit în vremile de mai târziu atât de mult, încât Schwicker Henrik stabilește în opul seu «Geschichte des Temeser Banats», pagina 71, provocându-se și la alte isvoare, că: «Die Bewohner des Temeser Komitats und wol auch des Komitats Krassó und der ganzen Gebirgsgegend waren zur Zeit Königs Ludwig I — Wallachen».

Dar din mărturisirile acelorași istoriografi, prin imigrările mai mari din opt rânduri, făcute cu începere dela domnia regelui Sigismund, până la imigrarea de sub Arseniu Cernoevici, s'a împământat în Ungaria și populația sârbă, ba chiar și înainte de prima imigrare mai mare au locuit Sârbi în părțile de sud ale țării. Și se vede și din legile țării, că în vremile cele mai vechi au locuit ambele naționalități în țară. Astfel art. de lege 25 din 1439 dispune despre naționalitatea administratorilor aplicați la moșiile Raților (Sârbilor) și a altor magnați. Art. de lege IX dela 1454 dispune despre așezarea în tabără a Valahilor, iar decretul V din 1485, articolul 3, dispensează pe Sârbi, și articolul de lege 45 dela 1495 pe Rați, Ruteni și Valahi, dela plătirea dijmelor. Afară de aceasta se mai face amintire despre ambele naționalități în art. de lege III dela 1537, în art. de lege XII dela 1559, în art. de lege III dela 1574, precum și în alte legi.

Din toate acestea se poate constata în mod neîndoios, că atât elementul român, cât și cel sârbesc, apare pe teritoriul Ungariei la scurtă vreme după ocuparea patriei, dând locuitori stabili țării; dar aceea, că în vremea, care nu poate fi stabilită în mod precis, după cum se va desvolta mai la vale, a înființării mănăstirilor, în jurul acestora locuit'a numai element românesc, sau numai sârbesc, și anume, în o astfel de stare, ca să se poată presupune, că mănăstirile au fost înființate numai în favorul uneia din aceste două naționalități, din opurile istorice alăturate și din alte documente nu poate se fie stabilit.

Domnia turcească din secolul XVI până în secolul XVIII, deci mai lungă de 160 de ani, a avut influență esențială asupra caracterului etnografic din ținuturile de sud ale Ungariei, ștergând aproape cu totul caracterul etnografic de înainte de domnia turcească, prin continua mișcare a popoarelor, cari au locuit prin aceste ținuturi ale țării.

După opurile istorice și etnografice («Magyarország Népeisége a Pragmatica Sanctio Korában» op editat de oficiul statistic, pag. 29. «Száz év Délmagyarország újabb történetéből», de Dr. Szentkláray Jenő, pag. 249. «Román Nemzetiségi Törvények» de Iancsó, pag. 757) pe

vremea isgonirii din 1720 a Turcilor, pe pământul acesta întreg, exploatat, ars și prefăcut în ruine, dela Murăș până la Dunăre, dela Tisza până la hotarele Ardealului, n'au fost decât cam 25.000 de locuitori de limbă română și sârbă.

Cumcă sub domnia turcească, și înainte de ea, mai ales pe vremea în care se presupune că au putut fi înființate mănăstirile, care a fost caracterul etnografic al părților de țară în cari se cuprind mănăstirile, astăzi nu se poate stabili. Și totuși acționații doresc se dovedească, cumcă împrejurimea mănăstirilor până la cele mai îndepărtate vremi a putut se fie numai sârbească. Astfel după cuprinsul opului citat de acționați «Csanád vármege története 1715-ig» de Borovskyy Samuel, populațiunea din comunele învecinate cu mănăstirea Bezdinului: Fenlac, Munar, Sâmpetru Secusigiu și Nagyfalú, multă vreme a fost sârbească; dar fiindcă cuprinsul acela al opului să basează pe conscripția din an i 1557-1558 a perceptorului (defterdar) turcesc din Timișoara, care declară de sârbă populațiunea în urma sunetului sârbesc al numelor din conscripție, ceea ce e pentru stabilirea naționalității exclusive sârbești cu atât mai puțin acomodat, cu cât între numele sârbești sunt și de cele nesârbești, și fiindcă mai departe, observarea de pe pagina 408-409 a opului, care se referă la comuna Munar, aflătoare, după cele mai sus desvoltate, în organizație bisericească cu mănăstirea Bezdinului, cumcă satul încă și după mutarea nemților colonizați acolo la 1783 a remas sat sârbesc, «rác falú», stă în contradicție cu datele etnografice, alăturate de acționați la replica de sub LXXI numărul 13, și compuse la 1743 de Neoaquistica Commissio, adevă cu acel cuprins al lor, referitor la districtul Timișorii, că după introducerea de acolo, de sub numărul 28, comuna Munar a fost în 1743 de naționalitate română: cuprinsul opului la care se provoacă acționații nu poate fi acceptat de dovadă, care esclude îndoiala.

Pentru stabilirea caracterului naționalist al împrejurimii mănăstirii Sângeorgiu acționații se provoacă la efectul produs în general asupra ținutului acestuia de imigrarea sârbească, la cuprinsul datelor etnografice alăturate sub 13 la replica de sub LXXI, și apoi la aceea, că după anexele de sub 175/1 și 175/a, în comună și în vecinătate numirile de hotar sunt sârbești, ceea ce, după acționați, dovedește că comuna e de origine veche sârbească. Dar din așezarea Sârbilor imigrați prin ținutul acesta nu se poate deduce existența exclusivă a Sârbilor, după ce s'a arătat mai sus, că în comitatul Timiș a locuit români din cele mai vechi timpuri. Conspicuit de sub 13 încă nu e dovadă, pentru că după datele din el, referitoare la comuna (satul) Sângeorgiu, și nu la mănăstire, și introduse sub numărul 55 la districtul Ciacovei, acolo a locuit naționalitate sârbă și valahă. Dar nu pot fi acceptate ca

dovadă nici numirile de hotar, pentru că începuturile folosirii acestor numiri nu pot fi stabilite, și astfel peste tot nu poate fi exclus, că înainte de nașterea numirilor, ori mai târziu, mai ales pe vremea când au putut se fie înființate mănăstirile, se nu fi locuit pe acolo și Români.

Pentru stabilirea caracterului naționalist al împrejurimii mănăstirii Mesici acționații se provoacă earăși la numirile de hotar, și de alte locuri, cari după adnezele de sub 216, alăturate la replica de sub LXXI, sunt numiri sârbești, și apoi la datele etnografice. Puterea doveditoare a numirilor de hotar a fost judecată, iar în cele de sub 13 se găesc date referitoare la mănăstirea Mesici (Meszics Klöster) nu la comuna Mesici, trecută sub numărul 35, ca aparținătoare districtului Vârșet.

Cu privire la mănăstirea Zlatița acționații doresc se dovedească, în afară de așezarea în general a elementului sârbesc, încă și cu documentele alăturate sub 143/a și 144 la replica de sub LXXI. Dar din acestea peste tot nu poate fi dovedit caracterul exclusiv sârbesc al ținutului acestuia, pe vremea când au putut fi înființate mănăstirile.

În fine cu privire la împrejurimea mănăstirilor Baziaș și Voilovița acționații se provoacă înafară de datele etnografice la datele din conspectul de sub 13, dar din acestea nu poate fi stabilit caracterul etnografic exclusiv sârbesc, nici dela anul 1743, nici de mai nainte. Nu se poate pune greutate esențială nici pe hărțile așa numite ale lui Lazius, alăturate de acționații sub IX și X la replica de sub LXXI, pentru că cu hărțile acestea înșiși acționații au dorit se dovedească numai aceea, că în secolul al XVI-lea au locuit și Sârbi în Ungaria de sud, și fiindcă teritoriul numit pe hărți «Rascia» nu cuprinde în sine teritoriul mănăstirilor din acțiune, deci cuprinsul hărților nu dovedește exclusiv existența a naționalității sârbești pe vremea când au putut se fie înființate mănăstirile.

Cu privire la istoricul singuraticelelor mănăstiri, părțile din proces se razimă în espunerile lor numai pe tradiții. Aceasta parte de țară, care cuprinde și teritoriul mănăstirilor și astfel și mănăstirile înseși, a suferit mult de pustiiri turcești, perderea documentelor referitoare la înființarea lor, întrucât au existat peste tot de acelea, e deci motivată.

Acționații pun înființarea mănăstirilor în general în secolul al XVI-lea, dar în proces se află date înteme-

iate pe tradiții și admise și de ei, că au fost înființate și mai înainte. Pe locul mănăstirii Bezdin, după tradiție, a existat în primele veacuri ale ocupării patriei mănăstire romano-catholică; e posibil deci, că mănăstirea de acum e o continuare a celei de atunci. Mănăstirea Mesici după tradiție s'a înființat sub regele Andreiu II, la 1225, Voilovița la 1383. Datele acestea, precum și cuprinsul mărturisirii alăturate sub D/2 de acționații, că la 1784 nici mai marii mănăstirii nu cunoșteau scopul și timpul înființării, și nici numele întemeietorilor, permit concluzia, că mănăstirile au primit ființă în primele secole după ocuparea patriei, în legătură cu trecerea țării la credința creștină, când adică după opurile istorice, cari stau la dispoziție în proces, (Fehér Ipoly, Pesty Frigyes, Hunfalvi Pál etc.) au existat în Ungaria numeroase mănăstiri de caracter, parte romano-catholic, parte greco-oriental. Nu pot fi deci primite datele acționaților, bazate pe singuraticile documente vechi amintite și pe cuprinsul monumentelor în privința zidirii mănăstirilor, pentru a fi stabilit faptul, că de ex. Bezdinul a fost înființat la 1539, Sângeorgiul la 1487, ci datele acestea arată numai aceea, că unele părți ale mănăstirii, ca edificii, când au fost ridicate, când au fost reedificate.

De altcum afirmarea acționaților, că Sângeorgiul a fost înființat la 1487 prin Ioan Brancovici, despot sârbesc, stă în contradicție cu șematismul lui Raecici, amintit mai sus, după cuprinsul căruia mănăstirea s'a înființat la 1503, deci atunci când după expunerile conglăsuitoare ale părților Ioan Brancovici nu mai trăia. (A murit la 10 Decembrie 1502).

E ascunsă în întunec persoana întemeietorului, și tot așa și vremea întemeierii. Dar chiar dacă ar putea fi acceptată de adevărită afirmarea acționaților, că mănăstirile le-au înființat despoți singuratici de naționalitate sârbă, cu folosirea averilor primite dela regii maghiari, încă nici din aceasta nu se poate deduce, că înființarea nu s'a făcut pentru scopurile întregii biserici, ci pentru ale naționalității sârbești. Mănăstirile adică fiind organisme ale vieții bisericești, încă și astăzi sunt chemate să servească scopurile respectivei biserici, iar nu ideea naționalistă, iar misiunea aceasta a lor a putut fi cristalizată și mai bine în epoca aceea, în care nu a existat idee naționalistă.

Nu se poate presupune deci, că regii maghiari ar fi voit cu privire la întrebuițarea averii date pe seama imigraților colonizați, ca partea din

averea aceasta întrebuițată pentru scopurile vieții creștine să facă servicii unei grupări din profesiunea unitară, separată după naționalitate, când și privilegiile bisericești ale cetățenilor de religia aceasta, după cum a fost desvoltat mai sus, nu s'au dat niciodată naționalității, ci totdeauna confesiunii, și nu se poate presupune nici aceea, că întemeietorii înzestrați fără îndoială cu sentimente religioase, ar fi voit să excludă dela activitatea beneficătoare a mănăstirilor poporul de o lege cu ei, dar de altă limbă, sau de altă naționalitate. Nu se poate presupune cu atât mai vartos, cu cât și datele din proces arată contrarul.

Acționații au spus în răspunsul de sub XXX, pag. 42, că pe seama mai multor mănăstiri de pe teritor sârbesc au făcut danii însemnate *voevozi de naționalitate română*. Acționații în replica de sub LXXI, pag. 200, nu numai că conced aceasta în general, dar au spus, că aceste eventuale servicii au fost numai *revanjări pentru donațiile făcute de domnitorii sârbi mănăstirilor române din Valahia*.

Astfel după acționații în Valahia s'au ridicat din donațiile bogate ale principelui sârbesc Lazar primele mănăstiri românești în secolul XIV (Vodița, Tismana, Câmpulung, Cotmena, Cozia), dintre cari Vodița și Tismana au primit mai târziu dela principele Stefan Lazarevici numeroase sate sârbești în dar, iar dania aceasta a încuviințat-o și regele maghiar Sigismund.

Tot în replica aceasta, la pag. 83, spun acționații, că la anul 1374, sau 1375, un membru al deputațiunii trimis de principele sârbesc Lazar la Constantinopol, călugărul sârbesc Nicodim Gresici, a ridicat mai târziu mai multe mănăstiri în Valahia, unde s'a bucurat de vază mare. *Acest amănunt esențial al procesului e singur destul pentru decretarea, că ceice au înființat mănăstiri, ori au făcut danii în favorul lor, considerându-le naționalitatea, nu se poate deduce, că fundațiunea ori dania respectivă s'a făcut exclusiv pentru scopurile naționalității de care s'a ținut fondatorul ori donatorul*. Pentru că nu există bază acceptabilă a presupune, că respectivul întemeietor, sau donator, cu averea donată ar fi voit să servească scopurile vreunei naționalități, care se deosebește de a sa. Dar nu sunt date nici pentru aceea, că în țări streine, între popor de altă naționalitate, ar fi voit să promoveze interesele naționalității proprii, prin înființare. Iar lipsind aceste date, e afară de orice îndoială, că *donațiile s'au făcut în favorul instituțiilor întregii biserici de rit vechiu (greco orientale)*.

Iar dacă despre fundațiunile și daniile acum amintite se poate stabili acest lucru, atunci nu se poate concluda nici cu privire la mănăstirile din proces altceva, pentru că epoca în care au fost înființate acestea, după cele de sus, poate să concludă cu timpul înființării mănăstirilor amintite de acționații, iar obiceiurile epocii acelea, concepțiile și sentimentele religioase, cu bună seamă vor fi fost aceleași în privința înființării de mănăstiri.

Dar nu se poate scoate concluziune favorabilă pentru acționații nici din naționalitatea credincioșilor cari au făcut donații pe seama mănăstirilor în vremile de mai târziu, pentru că donațiunile dovedite de acționații în replica de sub LXXI s'au întâmplat toate pe vremea când mănăstirile, sub jurisdicțiunea de drept unitară și comună a bisericii sârbe și române, au servit scopurile bisericești ale ambelor naționalități. Și de altcum cu privire la mănăstirea Mesici e dovedit cu fasiunea martorilor amintiți mai sus, că scaunele din biserică *le-au făcut credincioșii români cu cheltueala lor, că ei au donat mănăstirii prapori bisericești și cruci*, că cu ocaziunea serviciilor divine lungă vreme și neîntrerupt au făcut danii în bani pe seama mănăstirii, și că edificiul călugăresc, îngrăditura mănăstirii și reedificarea grajdului ars, s'a făcut din materialul și munca credincioșilor români. Naționalitatea exclusivă sârbescă a donatorilor deci nu poate fi arătată. (Va urma).

CONCURS.

Devenind vacante 2 *stipendii de stat a 1000 Coroane* cu mențiunea, ca absolvenții de cursul teologic al seminarului nostru arhiepiscopesc să-și completeze studiile la universitate, pentru ocuparea lor se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în ziarul «Telegraful Român».

La stipendiile acestea pot concura tineri greco orientali români din arhiepiscopescă, cari au terminat cursul teologic în seminarul arhiepiscopesc.

Cererile de concurs sunt a se înainta la Consistorul arhiepiscopesc însoțite de următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Absolutor teologic.
4. Declarație că va asculta studiile, cari se vor indica de Consistorul arhiepiscopesc, și după terminarea cursului universitar va intra în serviciul bisericești în postul, care i se va designa.

FOIȘOARA.

Librăriile și bibliotecile ca factor educativ.

De preotul Ioan Dandea.
(Urmare).

În toate librăriile românești (și în cea arhiepiscopescă) să află cărți rele, primejdioase educației, pe lângă altele nefolositoare. Amintesc câteva, precum sunt: Cum iubește o fată, Prin vraja dragostei etc. de Vasile Pop; Homo sum de Ebers, în care să atacă monahismul din principiu; Borgia, roman de Zevaco; Educația sexelor, de Sterian; În noaptea nunții, tot de respectivul; Babeta, roman de Alex; Treptetnicul cel mare; Țiganul la mănăstire; Cerșitoarea dela podul artelor etc.

E drept că să află și alte cărți bune, dar otrava luată în cantitate cât de mică oare nu tulbură și ruinează viața fiziologică a corpului omenesc? Câte un soi de otravă deși în cantitate foarte mică, abia observabilă, îți poate lua viața. Oare în lumea spirituală a ideilor și simțirilor să nu fie tot astfel? Ideile rele în fond neînsemnate, ajutate de timp și împrejurări favorabile, produc în suflete pustiiri îngrozitoare. Tot astfel și ideile bune produc rezultate uimitoare. D. e. Când Napoleon cel mare ținea ocupat Berlinul, marele filozof Fichte își ținea renumitele sale cuvântări însuflețitoare. I s'a adus la

cunoștință lui Napoleon faptul acesta, ear el a zis, că ideologul Fichte poate tot vorbi poporului german, ideile lui Fichte sunt prea slabe în fața armelor lui. Dar timpul a dovedit, că ideile bune ale lui Fichte au fost mai tari decât armele lui Napoleon. În revoluția franceză vedem clar influința desastroasă a ideilor primejdioase profesate de Rousseau, ear în cazul acesta vedem influința bunelor idei profesate de Fichte. *Ideile sunt mai puternice, decât orice putere din lume, căci ele schimbă fața lumii.*

Librăriile ar trebui să steie în o mai strânsă legătură cu instituțiile culturale educative, ce le-a dat ființă, nu numai în chestiile administrative bănești, ci mai ales în cele culturale educative. Ele ar trebui să fie astfel organizate, încât să fie ca un sanctuar cultural. Să fie ca un bun prieten, care te sfătuiește ce cărți să-ți cumperi.

În librării, atât din literatura noastră, cât și din cea streină, să se afle numai ce e mai bun și mai folositor culturii și educației generale. Cine cumpără o carte, să fie sigur că cartea aceea în toate privințele e bună. Acum e foarte greu de ales cărți bune de cetit; nu vorbesc de cei ce au stat ani mai îndelungați pe băncile școalelor și și-au câștigat o oarecare dexteritate în această privință, ci vorbesc de aceia, cari acum voesc să îndrepteze ceea ce s'a neglijat în școală; vorbesc de pătura de mijloc și de jos a poporului, care nu-i expertă în alegerea căr-

ților și nu are nici o regulă după care să poată face alegerea aceasta și nici nu ar primi învățătură în aceasta privință dela cei mai esperti. Și mai ales nici cei esperti nu pot face de multe ori o bună alegere, dacă locuiesc în provincie și nu pot controla mai deaproape cărțile ce cumpără. Căci cele multe au nume frumos sunătoare, dar în lăuntru sunt pline de deșertăciuni și cetirea lor e otravă. Și omul e mai ispitit să aleagă cărțile ce orbesc ochii cu focurile de artificii științifice și artistice; cărțile bune sunt mai modeste.

De multeori noi cei din provincie, chiar și esperti în alegerea cărților, suntem siliți a ne îndrepta cu privire la valoarea cărților numai după numele cunoscut al autorului. La cărțile autorilor români e mai ușor de ales, dar e mai greu când ai vrea să alegi cărțile traduse. După autori le ai alege, dar după traducători ar trebui să le arunci; de cele mai de multe ori traducerile nu sunt altceva, decât o schimonosire a operelor traduse. Și ca să ne înșele pe noi, pe provinciali, nici nu se pun numele traducătorilor rai prin cataloage, ca să nu le putem prețui valoarea traducerii. Așa, că toată alegerea cărților să face cam pe orbecăite.

Alegerea cărților și productelor de presă pentru librăriile culturale educative ar putea o face foarte bine secțiunea școlară a «Asociațiunei», în care să află ca membri toți profesorii școalelor noastre și cari au chemarea să facă educația tinerimei și a publicului. Membrii acestei sec-

țiuni sunt esperti în ce privește valoarea educativă a cărților destinate publicului. Această alegere s'ar putea face fară a se vorbi de cenzură, ci cel mult de un mijloc de a preintimpina boalele sufletești. Ceea ce în medicină e permis, în cultură și educație să nu fie permis?

Alegerea cărților vrednice de tipărit în tipografiile instituțiilor culturale și în tipografiile care admit controlul cultural educativ, — fiind ele întreprinderi private, — precum și alegerea cărților pentru librării, colportaj și biblioteci publice, trebuie să aibă putere obligatoare, dacă să așteaptă dela ele rezultat bun. Dar cu organizarea librăriilor existente a instituțiilor culturale pe baze culturale educative încă nu s'a făcut tot ce să poate face. Trebuie să ajungă în stăpânire, sau cel puțin sub controlul cultural educativ al comisiei amintite și librăriile private și să se înființeze alte librării nouă, ca întreprindere privată sau cooperativă, sau ca filială a librăriilor existente, sau ca librărie a «Asociațiunei», stând în legătură directă cu librăriile existente principale reorganizate.

Astfel s'ar forma alianța tuturor librăriilor române cei puțin în cele culturale educative, stând sub controlul necondiționat al «Asociațiunei», a cărei decizie în privința alegerii cărților pentru librării ar fi valabilă și ar trebui pusă în aplicare imediat. Astfel librăriile în adevăr ar fi un puternic factor cultural educativ a întregii națiuni, slujind adevărului, binelui și frumuseții.

5. Testimoniu dela medic despre starea sanitară.

6. Alte eventuale documente recomandatoare.

Cererile intrate după expirarea termenului de concurs nu se vor lua în considerare.

Sibiu, 1 Iulie 1916.

Consistorul arhidiecezan.

Războiul.

În Bucovina, la râul Moldova, detașamente rusești, cari s'au apropiat de pozițiile trupelor noastre, au fost luate la goană. Pe la Zabie ai noștri au făcut 300 de prizonier. Avangarda rusă a intrat în orașul Delatin, dar a fost respinsă până la marginea orașului. Armata lui Hindenburg a respins atacuri rusești, iar a principelui Leopold de Bavaria a recucerit dela Ruși pozițiile originale, pierdute în 3 Iulie, făcând 1500 de prizonieri, cu 11 ofițeri. La frontul italian atacurile au mai slăbit. Cele încercate, au fost respinse. La frontul dela apus au avut succese Englezii. Au intrat în pozițiile germane, deși cu mari pierderi, și au cucerit teren. În Balcani au fost ciocniri la Gevgeli.

Știrile primite astăzi ne mai comunică următoarele: Rușii au atacat de nou pozițiile trupelor noastre la înălțimea Capul și pe la Luczina, dar au fost respinși, în lupte date pept la pept. La Luck se desvoltă de nou lupte mari. Pe celelalte locuri atacurile rusești au fost respinse.

La frontul italian a fost foc viu de artilerie, cu atacuri dușmane, toate prăbușite. La frontul dela apus au atacat de repetate ori, cu multă înverșunare, Englezii și Francezii, dar toate atacurile lor au fost respinse de Nemți. Într'un singur loc, pe la satul Thiaumont, Francezii au intrat în câteva șanțuri germane. S'a început însă contraofensiva, pentru a fi scoși din ele.

Nr. 7457 Bis.

Aviz.

Stipendiații din fondurile arhidiecezane sunt prin aceasta provocați să-și legitimeze sporiul în studiu pentru anul școlar trecut 1915/1916, prin timiterea în original a testimoniuului școlar, până inclusive în 15 Iulie a. c. stilul vechiu, căci la caz contrar stipendiul se va declara vacant.

Sibiu, 1/14 Iulie 1916.

Consistorul arhidiecezan

Prin înființarea de librării nouă prin centrele provinciale s'ar face un pas mare pentru răspândirea cărților bune și a produselor de presă bune. Publicul din satele și orașele unde nu sunt librării românești, e foarte stângenit în procurarea cărților, a ziarelor și revistelor. Imprejurări împovărătoare sunt speșele de poștă mari, cari de cele mai multe ori îl împovărează pe acel ce ar dori să-și procure cărți cât de multe, dar împrejurările materiale îl cam stângenesc. Nu-și poate procura deodată mai multe cărți ca să fie speșele mai mici; când ar voi, nu are bani; când are bani, vin alte lipsuri arzătoare. Dacă ar fi colportajul cărților organizat bine, rând pe rând și ar procura și cel cu stare mai slabă materială o mică colecțiune de cărți bune fără spese multe.

Mai trebuie amintit și aceea, că la marea mulțime nici nu-i desvoltat gustul de cetit atâta, încât să se prefacă în o dragoste adâncă de carte și astfel să simtă în suflet trebuința arzătoare de a-și procura cărți. Râul trebuie îndreptat; nu să poată aștepta până marele public va simți necesitatea arzătoare de a-și procura cărți și produse de presă bune. Dacă el nu vine la cărți, cărțile trebuie să meargă la el. Și zărele greu pătrund în țărâșime prin sistemul de abonament, dar prin un colportaj bine organizat, s'ar răspândi în straturile cele mai adânci ale poporului și în cercurile cele mai largi cu mai multă ușurință și cu un rezultat minunat.

Orfelinatul „Uniunii Femeilor Române“.

Reuniunea femeilor române din Turda și jur a adresat preoților și intelectualilor români următoarea rugare:

Uniunea femeilor române din Ungaria și-a luat sfântul angajament de a creșta marea Orfelinat al Uniunii, având a sădăposti sub scutul său părintesc orfelinele (fetițele orfane) române fără deosebire de confesiune. Acest orfelinat este plănuț a se deschide deja în toamna anului curent.

Pentru realizarea acestui sublim scop este neapărată lipsă de sprijinul tuturor oamenilor de inimă.

Recerestă reuniunea noastră din partea comitetului Uniunii, pentru a-și da conlucrare la acest măreț angajament, — ne luăm voce a Vă ruga, ca în comuna D-voastră să adunați cât de mulți membri contribuțeni.

Din proiectul susținerii orfelinatului extragem următoarele:

Pentru ca posibil să fie tuturor a fi membri și susținători acestei acțiuni filantropice, s'a fixat o taxă lunară de 20 fileri, adică o contribuțiune anuală de 2 coroane 40 fileri.

Toți aceia, cari vor contribui cu această sumă anuală, vor fi numiți membri ajutători ai Uniunii.

Contribuiriile acestea se vor numi: Darea orfanilor.

Sumele intrate și toți contribuții se vor publica atât în coloanele ziarului „Gazeta Transilvaniei“, cât și prin rapoarte treilunare, ce le va da Uniunea.

Vă rugăm cu toată insistența, să luați asupra D-voastră colectarea acestor contribuiri, intruind țărancele române în o adunare și explicându-le scopul măreț al orfelinatului și arătându-le, că numărul orfelinelor luate sub scutul Uniunii va fi în raport cu contribuiriile intrate.

Sperăm, că în cercul competent al D-voastră va succede cu ușurință a căștiga minimum 50 de membri, cu cotizația anuală de 2.40 cor.

Listele și contribuiriile Vă rugăm să le trimiteți la adresa prezidenței dna *Lucreția Murășanu*, Turda, — cel mult până la 20 August s. c., arătând câte fetițe orfane și de tot sărace sunt în comună, cari ar reflecta a fi primite în orfelinat.

Turda, 8 Iulie 1916.

Lucreția Murășanu *Margareta Meșter*
prezidență secretară supl.

NOUTAȚI.

Deputați congresuali. În cercul electoral al Oraviței (dieceza Caransebeș) a fost ales deputat din cler pentru congresul național-bisericesc P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Iosif Olariu*, director seminarial în Caransebeș, iar în arhidieceză, deputați congresuali ad hoc, pentru congresul electoral, protopresbiterul *Constantin Dimian* în cercul Brașovului și protopresbiterul *Petru Popoviciu* în cercul Abrud-Câmpeni.

Nu-i vorbă, avem și acum un fel de colportaj al cărților, dar e desorganizat, din punct de vedere cultural educativ e fără valoare; e în cea mai mare parte în mâinile speculanților, de mulțori streini de neam, doritori numai de câștiguri grase. Dar de ce să fie lăsată vânzarea cărților în mâinile speculanților, cari nu au interese culturale educative, ci numai interese bănești? De ce să nu împedecăm prin o bună organizație a colportajului lăfșirea de cărți rele, nefolositoare, pe care altfel le combatem zadarnic prin circulare consistoriale? De ce să nu stărpim râul din rădăcină, dând noi publicului hrană sufletească aleasă și nutritoare?

Colportajul, cred că s'ar putea bine organiza astfel: Librăriile existente unite să înființeze ele librării filiale prin centrele provinciale, instituind ca conducători bărbați pricepuți și dornici de a ajuta, după puterile lor, străduințele de a se face pentru public o bună educațiune națională creștină. Conducerea ar fi primită sau prin angajament, sau prin arândare. În cazul prim ar fi de dorit, ca baza comercială să fie, ca afară de salariile fixe toți angajații librăriilor filiale să aibă o parte la venitul curat, pentruca interesul tuturor să fie prosperarea librăriilor.

(Va urma).

Din parlament. În ședințele ținute săptămâna trecută dieta ungară a votat mai multe legi de dare, a votat legea despre prelungirea mandatului funcționarilor administrativi, apoi a luat vacanță pe trei săptămâni, până la 9 August, când se vor pune în discuție celelalte legi de dare, încă nevote.

Prețurile bucatelor. În foaia oficială din Budapesta a apărut erii, Duminecă, ordinațiunea referitoare la stabilirea prețurilor pentru cereale. În părțile Ardealului mija metrică de grâu costă dela 16 Iulie până la 15 Decembrie 42 coroane, iar de aci încolo 38 coroane. Săcara 34, resp. 31 orzul 32, resp. 29 cor. Orzul pentru bere costă 42, resp. 38 coroane. Pentru cei ce nu se conformează, pedeapsa e stabilită în 6 luni temniță și 2000 coroane amendă.

† Ștefan Luchian, unul dintre cei mai buni pictori ai României, a murit în București în etate de 48 de ani. Regretatului maeștru i se datorează mai multe celebre aevareluri și alte frumoase tablouri.

O scurtă vorbire de apărare. Cetim într'unul din zărele clujene: Un honved român era acuzat de o vină grea în fața tribunalului militar de aici. La pertratarea ținută luni, procurorul după o lungă cuvântare a cerut, ca vinovatul să fie pedepșit cu moarte. După câteva minute avea să vorbească apărătorul, dl avocat Dr. Aurel Isacu. În tăcerea sărbătorească din sală deodată răsună un sgomot particular: acuzatul, în banca sa, adormise sforând. Apărătorul, Dr. Isacu, cu un gest cătră românul care horecnea nainte neturbutat, a roștit numai atâta: „Oaorât tribunal! Voiam să țin o vorbire mai lungă, dar mă văd îndemnat să fiu cât să poate de scurt. Rog să binevoiți a privi la acuzatul care a adormit. Vă întreb: S'ar putea oare, ca omul acesta să fie vinovat, când el doarme așa de liniștit deși știe, că aici este vorbă despre moartea și viața lui?“ Tribunalul, după aceasta, s'a retras și a adus sentința de achitare.

Pentru pace. Gazeta *Politiken* din Copenhaga scrie, că după ce părțile beligerante nu pot obține biruința definitivă una asupra alteia, ar trebui să pornească pe calea înțelegerii și să pregătească viitoarea pace.

Jocuri olimpice. La Stockholm s'au deschis Sămbătă, cu deosebită festivitate, jocurile olimpice suedeze. Cu acest prilej în stadion era de față și regele cu familia regală. Generalul *Balk*, prezidentul comitetului de organizare, a accentuat în discursul său de deschidere armonia țărilor scandinave. La jocurile olimpice din Suedia participă și gimnastici din Norvegia și din Danemarca.

Indreptare. În numărul trecut s'a cules și tipărit, la colecta din Abrud sat pentru fondul orfelinatului, următoarea danie: „Tot Maria Sturdza, comerc. intru pomenirea ei, iar intru pomenirea soțului ei rāp. Simeon Sturdza 100 cor“, care zicere însă se sune astfel: „Tot Maria Sturdza comerc. intru pomenirea ei 100 cor., iar intru pomenirea soțului ei reposat Simeon Sturdza 100 cor.“ Facem covenința indreptare.

Expediția de earnă. Zărele rusești află următoarele: În ultima ședință secretă a parlamentului francez s'a făcut vorbă și despre noua expediție de earnă. Membrii camerei și-au exprimat îngrijirile serioase mai ales din motivul, că Franței ti lipsește rezerva de oameni necesară pentru o altă expediție de earnă. Jertfele înspăimântătoare în soldați, aduse de Franța până astăzi, pretind ca aliații săi să-și încorde toate puterile și să se obțină astfel în anul curent un armistițiu, prin care s'ar mântui de nimicire bărbații francezi scăpați până acum.

Ruptura partidului independist. Grupul contelui *Károlyi*, ieșit din partidul independist, numără până acum 25 deputați. Astăzi, în 17 Iulie e vorba că se va constitui noul partid al lui *Károlyi*.

† Dumitru Stanclu, absolvent al cursului II de teologie la seminarul „Andreian“ din Sibiu, originar din Arpașul-inferior, a trecut la viața de veci, — după cum ne comunică un prieten și coleg al reposatului — în 8 Iulie n. c. acasă, în comuna sa natală. Odihnească în pace!

Din China. Noul prezident al republicii chineze, *Liuwanhung*, va face parlamentului propunerea, să înlăture demnitatea de mandarin și să schimbe toate castelele imperiale în muzee de stat. Pe seama prezidentului republicii din China se va clădi în Pek'ng o locuință oficială.

Nu este vas de război. Autoritățiile americane au hotărât, în sfacerea submari-nului *Deutschland*, că acest vas îl consideră ca vapor comercial, de oarece nu este înarmat și se ocupă numai cu transportul de mărfuri. Submarinul numit, în construcția sa actuală, nu poate fi întrebuintat pentru ofensivă. — În schimbul marfei duse de *Deutschland*, americanii offer ori ce fel de prețuri.

Hărțile de gazete vechi, și orice altă hărtie veche sușțire, se adună din case pe seama reuniunii „Crucea Roșie“, astăzi și mâne (Luni și Marți) în orașul de sus, iar Miercuri și Joi în orașul de jos al Sibiiului. Ceice au, sunt rugați se predee hărtia celor încredințați cu adunarea ei, cari vor percurge stradele între orele 7-12 dimineata, și 27 după amez. Aproprierea carului se va anunța prin signale.

Dispensare. Din Belgradul sârbesc se anunță, că guvernatorul militar de până acum al Sârbiei, contele *Salis-Seewis*, este dispensat de postul avut, și că a plecat în concediu.

Tunurile se aud până în Paris. În nopțile săptămânii trecute, glasul tunurilor, atât franceze, cât și germane, a străbătut. până în capitala Franței. Mulți parisieni au stat, peste noapte, în suburbiile orașului.

Amânare. Guvernul suedez a decis, să amâne pentru 1 Iunie 1917 distribuirea premiilor Nobel de medicină, chemie, fizică și literatură.

Catedrală bombardată. Aviatori francezi au aruncat zălele acestea mai multe bombe grele asupra orașului *St. Quentin*. Cu ocazia aceasta s'au produs stricăciuni însemnate în catedrala vestită de acolo. Ferestriile, de mare valoare artistică, sânt sparte; tavanul bisericii aproape tot e prăbușit. Toată alcătueala amenință să se surpe.

Decan al facultății. Fostul ministru prezident italian, *Salandra*, este ales decan al facultății juridice dela universitatea din Roma.

Banii din America. Contele *M. hail Károlyi*, care a ieșit de curând din sinu partidului independist, adunase cum se știe oarecare sume de bani, dela ungarii din America, în scopuri de partid. Despre banii aceștia contele a dat acum unui ziarist din capitală următoarele deslușiri: „Banii, ce i-am strâns în America, sânt exclusiv la dispoziția mea. Depuși în loc bun, nime nu poate să-i atingă. Este de sine înțeles, că am să-i întrebunțez în scopul, pentru care i-am adunat: adică în scopurile dreptului electoral universal și ale clădirii Ungariei democratice. Eată menirea sumelor aduse din America. Nimeni nu știe, — și eu n'am să-i spun, — câți bani am adunat și câți bani mi se mai trimit“.

„ALBINA“ inst. de cred. și economii.

Aviz.

Prin aceasta aducem la cunoștință, că extradăm obligațiunile subscrise la noi din împrumutul de războiu emis. IV, precum și bonurile de tezaur, la prezentarea adeverințelor de cassă. Asemenea rugăm pe proprietarii de adeverințe din emisiunile I, II și III să le prezinte cât mai curând pentru liberarea obligațiunilor.

Direcțiunea.

Cărți și reviste.

Anuarul XXXII al Institutului pedagogic teologic al arhidiecezei ort. române transilvane în Sibiu pe anul școlar 1915—16. Publicat de *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director. Cuprinsul: Fantazia, manifestarea și însemnătatea sa pedagogică, studiu de E. Todoran. Știri școlare și cronica institutului. — Corpul profesoral se compune din: 1 director, 11 profesori, 1 duhovnic și econom, 1 medic seminarial, 1 învățator la școala de aplicație și 1 prefect seminarial. Elevi înmatriculați în anul școlar 1915/16 au fost 213, dintre cari 97 în secțiunea teologică, 116 în cea pedagogică. Școala de aplicație a avut 56 de elevi și elevs. Societatea de lectură „*Andrei Șaguna*“ a teologilor a fost condusă de prof. Dr. A. Crăciunescu, a pedagogilor de prof. Dr. P. Roșca. Anuarul mai conține: Înștiințări pentru anul școlar ce urmează; Întregiri la normativul pentru organizarea învățământului practic în secțiua pedagogică; Discursuri ocazionale ș. a.

Fondul orfelinatului.

(Urmare).

Col. vād. Elena Vaida din Ususău (Bihor): Elena Vaida preot. vād. 12— Teodor Vicaș 10— Danilă Vicaș 5— Maria Vicaș 5— și alții: 181'30.

Col. Gh. G. Bogoeviciu, protosincol în Budapesta: Dr. Augustin Dumitreanu med. suprem la poliție 200— George Sida propr. 50— Valeriu Ionescu preot mil. 20— Ioan Secui (Székely) neg. 20— La olaltă 290—

Prof. G. Dima, Brașov, în memoria finei Eleonora Voileanu 20—

Adrian P. Deseanu, protopresb. în Vașcău, răsc. de cun. la moartea soarelui Aurelia măr. Ștefanuș 25—

Elevii școlii din Tălmăcel: Aurel Barbu inv. dir. 25— Elena Barbu inv. 25— Nicolae Secărea inv. 25— și alții: 103'10.

«Olteana» inst. de cred. Viștea inf. (oferit 1000—) 400—

Col. din Petroșeni (Hațeg): Bis. gr. or. din Petroșeni 50— Bis. gr. or. din Dealu Babii 10— Avram Stanca par. 20— Ioan Duma cap. 20— V. lanza primpretor 200— P. Nemeș 50— Reun. Fem. române 20— Dr. Nicolae Olariu 30— I. Homan 10— P. Popa Voileanu 10— L. Bancu 10— M. Băja Toma 10— P. Lăbanu 10— și alții: 560—

Col. I. Evi Aviron, serg. major, Reg. 62 Murăș-Oșorhei: Aviron Evi 10— Ioan Șeulian 5— și alții: 27'60.

Elevii școlii din Poplaca 7—

Elevii școlii din Veța 4—

Col. din Șercăița 172'40.

Col. din Poiana (G.) Marian Gavrilă 5— și alții: 21'80.

Col. din Sărata (Avrig): Gavril Paștea par. 5— și alții: 57'60.

Elevii școlii din Vingard, Nicolae Ciugudean pres. comit par. 10— și alții: 15'60.

Col. din Jina (Miercurea): Dumitru Pamfiloiu 100— Nicolae Oprean notar 100— Nicolae Vlad Stezar par. 50— Constantin Sava inv. 20— Ioan Prode comerc. 90— Simeon Nicoară com. 50— Ilie Beshchin primar 50— Ioan Păcală inv. 20— Constantin Țintea inv. 30— Const. Streulea 20— Ioan Bogdănel (Negoiu) 20— Nicolae Barb 20— George Barb 20— Ioan Bebeșlea Sterp 20— Dumitru Ciorgariu 20— Nicolae Streulea 10— Vasile Morariu 10— Dumitru Pamfiloiu 10— Ioan Sterp 10— Ioan Radușiu (Cioban) 10— Nicolae Joldu 10— Pamfilie Sterp 10— Const. Dordea 10— Ioan V. Streulea 10— Nicolae Paca 10— Nicolae I. Radușiu 10— Constantin Streulea 10— Ioan Sterp 10— Nicolae Bogdănel 10— Pamfilie Bordean 6— Constantin Bebeșlea 6— Luca Sava 5— Paraschiya Paca 5— George Bârsan 5— și alții: 1039'70.

Elevii școlii din Gîmboaca 1'76.

Col. din Suci de jos (C. de p.): Alexandru Buda par. 10— Aurelia Buda 10— Nechita Dorofteiu 10— Nichita Simeon 5— și alții: 85—

Elevii școlii din Poiana Mărului 10—

Col. bat. II. dela reg. 20 de glotași: Dr. Ioan Pantea locot. 11'40 Alexandru Banciu subloc. 8'50 Isaia Popa sobloc. 5— Traian Lascu cadet 5— Adam Muntean Zugsf. 5— și alții: 100—

Col. din Rîșca (Zarand): Nicolae Fiorescu par. 5— și alții: 63'60.

Elevii școlii din Drâmbariu (Al. Iulia) 12—

Elevii școlii din Borgo-Joseni 20—

Elevii școlii din Bacifalau 20'30—

Elevii școlii din Binținț 5—

Elevii școlii din Sibiu, sub. inf. 5—

Alexandru Pop, cap. reg. inf. 31: 50—

Col. din Bucium Sat (Abrud): George Toma 20— Alexandru Danciu par. 10— și alții: 49'40.

Col. din Cheia (Bran): Moise G. Gonția econ. 15— Emilian Moise Gonția 10— Maria Isaia Enescu, preoteasă 10— Isaia G. Enescu par. 10— și alții: 139'20.

Col. din Silvașul superior (Hațeg): Octavian Piso par. 10— și alții: 24—

Col. din f. Lingina (Hațeg): 21'80.

Discul II dela Rusalii purtat în bis. din Tinca (Bihor) 3'18.

Elevii școlii din Șura-mare (Sibiu) 4'10.

Col. din Sibiu Suburbial Iozefin: Bis. gr. or. 50— Reun. fem. rom. ort. 30—

David Simtion locot. 30— Ioan B. Boiu par. 20— George Poponea 10— Vasile Vlaicu 10— Timoteiu Popovici 6— Iosif Marcu sen. 6— Traian Marian 6— Sora Săvoiu 20— Al. Licoiu 5— Maria Cai-cuțiu 5— Ana Păcurariu 5— Stanca Gligor 5— Dobra Tetrache 5— Nicolae Simtion 5— și alții: 363'40.

Col. din Țapu (Mediaș): Const. Dordea 10— Aleman Bădilă 10— Nicolae Popoviciu 5— și alții: 44'60.

Col. din Satulung, bis. sf. Arhanghel (Brașov): Bis. gr. or. 100— Petru Leuca

par. 20— Savu Luca inv. dir. 10— Ioan Bodeanu 10— Victoria Moldovan 5— George Dragoș 5— Maria I. Păltinean 5— Elevii șc. conf. 43'70 și alții: 231'70.

Col. din Vâlcelele bune (Hațeg): 13'10.

Col. din Dâncul mare (Orăștie): Ioan Cotruș par. 10— Valeria Cotruș preoteasă 5— Colecta la prânzul Paștilor 13'70, și alții: 88'60.

Col. din Șoimușul român (Târnava): Elie Ioanoviciu par. 10— Ioan Buda Șifa 10— Ana Pop Sandi 8— și alții: 52'70.

Col. din Dol (Unguraș): Gavril Curea par. 5— și alții: 44'50.

Col. din După peatră V. Porcurii (Zarand): Simeon Ardeu par. 5— și alții: 23'50.

Elevii școlii din Deva 6—

Col. din Armeni (Miercurea): Vasile Spătar par. 20— Căte 10 cor: Maria Buțu I. George, Maria Neamțu I. Vas., Aurel Hadăr, Rafila Petru lui George. Căte 8 cor: George Cinăzan, Moise Berghia. Căte 6 cor: Rafila Stoica, Ioan Bunca I. Man, Nicolae Muntean I. Ștef, Ana Bratu moașă și alții: 219—

Col. din Turnișor (Sibiu): Bis. gr. or. 20— Banca pop. «Steaua» 15— Romul Platoș par. 10— Pavel Vulcu inv. 10— și alții: 128'50.

Col. din Idicel Pădure (Reghin): Mihail Todea par. și Emilia (of. 100—) Mihail Covrig primar și Nastasia 100— Gavril Covrig I. Ioan și Sofică 100— Ioan Savu epitr. 20— Pascu Pui 10— George Pop fătul 20— Avram Bandilă 20— Dumitru Covrig viteaz 10— Galacteon Covrig 10— Petruca Covrig a Vasilichii 10— Mihail Bența 10— Dumitru Covrig a Vilulu 10— Gavrilă Covrig a Vasilichii 10— Petruca Covrig I. Constantin 10— Ana Covrig 10— Ioan Ciucea 8'33 Mihail Groza 6— Lazar Covrig 6— și alții: 485'53.

Col. dela sold. fortului Golobrd Trebinia 36—

Col. din Orăștioara de jos (Or.) Aurel Baci par. 5— și alții: 20—

Col. din Toplița rom. (Reghin): George Maier par. (of. 100—) Gavril Maier par. (of. 200—) Alexandru Cristea ep. 100— Dușu A... 10— Alex. Vodă I. Ioan 5— Braic Todor I. Ile 6— Alex. Truția 10— Maria Vișea 10— Mihai Truția I. Alexandru 6— George Cristea 10— Sabina Popescu 10— Antal Dum. I. Ioan 14— Nicolae Moldovan com. 40— Ciubotă Simeon Grigor 6— Ioan Bob 5— Zaharie Dușu 8— Bucur Dum. I. Ioan 10— Vodă Nastasia 10— Iacob Tătar 8— Truța Petru I. Ioan 10— Truța Ioan Gasi 6— Braic Grigore I. Todor 6— Dușu Nicolae I. Ioan 10— Hegian Irimie 6— Antal Dum. I. Ioan 10— Stefan Teglaru 10— și alții: 927'60.

Col. din Daia Săsească (Sigh.) Ioan Hertog par. 10— Maria Ilie Fleșariu 5— Nicolae Constantin 5— Nicolae Goga (Nr. 199) 10— Florea Nicolae German 6— Dumitru Povar 10— Nicolae Oprea 5— Maria Augustin Morar 10— Ioan Constantin Nița 6— Vād. Maria Bârsan jun. 10— Florea Precup 5— și alții: 177'80.

Elevii școlii din Gârbova 2'10.

Elevii școlii din Săliște 52'92.

Col. of. protopresb. din Beiuș 1081'21.

I. N. Șufană, Ft. Wayne, Ind. America 175—

Octavian Lador, abs. de teol. Chiu-ești 50—

Col. din Ardeu (Geoagiu) 9'70.

Col. preot. militar I. Dăncilă la reg. 31 de inf. 657—

Elevii școlii din Șelimber 2—

Col. din Deș: «Someșana» inst. de cred. 1000— Teodor Herman protopresb. 50— Ioan Pinteia econ. 10— Dr. Valeriu Hango adv. 10— și alții: 1079—

Col. din Vesud (Mediaș): Nicolae Russu par. 20— Ioan Pantea econ. 10— Ana Russu 6— Ioan Dragoș Ilea 8— Elisabeta Vinți 5— Ioan Hilca jude 5— și alții: 160—

Col. din Muierău (Turda): 74—

Col. din Sărăcsău (A. Iulia) 8'58.

Col. din Paloș (Cohalm): Bis. gr. or. 150— «Insoțirea de credit» 50— «Reuniunea fem.» 25— Emil Gheaja par. 50— Ilie Mașteiu cont. 50— Gligor Miclea epitr. 50— Eroftie Bârsan inv. 20— Ioan Bogdan inv. 5— Maria Rusu 20— Maria Mașteiu 18— Paraschiya Iambor 18— George Tenghea 12— Ioan Andreiu 12— George Iambor 11— Ilie Vochilă 10— Lazar Forsea 10— Nicolae Forsea 10— Ilie A. Mașteiu 10— Ana I. Stanciu 10— Nicolae Mărian 10— Ioan Andreiu Cernea 10— Ana Gh. Tenghea 10— Petru Dima 10— Atanase Grapă 8— Ioan Sp. Forsea 8— David Șica 7— Moise Ciocaneana 7— Căte 5 cor: Mihaiu Butică, G. Ilie Stanciu, Iacob Șisca, Nicolae Andreiu, Ioan Budea, Petru Uliță, Petru Codrea, Maria G. Cernea, Nic. Albu, Ioan M. Nelder. Căte 6 cor: Vas. Uliță, Mașteiu Rusu,

Ilie Stanciu, Vasile Vocilă, Andreiu Samoilă, Ioan Ciocaneana, Ioan Vocilă sen, George Samoilă, Nicolae Stan, Const. Stanciu, Ioan Vocilă jun, Luca Neagoe, Achim Băia, Nicolae Cernea, Maria P. Stanciu și alții: 1000—

Col. din Bărești și f. Săcel (Hațeg): Mih. Muntean par. 5— și alții: 66'12.

Col. din Rovina (Zarand) 30'50.

Col. din Resicabánya: Patriciu Dragalina pres. com. de avere, Caransebeș 100—

Familia par. Popoviciu 10— Fam. Crenian dir. de bancă 10— Langer Ana 6— Fam. Bandu inv. 5— Fam. Băulescu contabil 6— Fam. Tringl funcț. 5— Fam. Herban of. 5— Petroviciu Vas. măiestru 5— Brebenar Iosif prim-forestier 10— Cristoi Maria 5— Dura Ecaterina 5— Bis. gr. or. rom. 100— Casina Română 50— Corul Român 50— și alții: 431'80.

Elevii școlii din Costeni 3'18.

Fährnich Ioan Căpușan 15'96.

Colecta în hârtii de valoare:

Dr. Ioan Popescu, adv. Reghin: 1 acție «Lumina» 200— 2 acție «Cerbul» 200— 1 acție «Cămpiana 100— La olaltă 500—

Iosif Popescu, dir. de bancă Reghin 1 acție «Lumina» 200—

Vasile Duma, protopresb Reghin: 2 acții «Lumina» 400—

Constantin și Sofia Baicu, Orăștie 1 obl. impr. de răs. 100—

Nicolae Motora, par. M. Sângeorgiu, 1 obl. impr. de răs. 100—

Ioan Duma, par. Săcal, în amintirea alor 25 ani dela căsătoria și preoția lui: 1 acție «Lumina» 200—

George Căzan par. în Filea și soția Lucreția n. Oniga 2 acții «Cerbul» 200—

Avram Boticiu, par. Herțegani, în loc de cunună pe sicriul soției sale Letiția n. Roman 1 oblig. impr. de răs. 100—

«Economia» Cohalm: 5 acții «Banca gen. de asigurare» 1000—

Dr. Aurel Vlad, Orăștie 5 obl. impr. de răs. 500—

Dumitru Florian, maior penz. Orăștie: 1 oblig. impr. de răs. 100—

Dr. Oct. Sglimbea, dir. de b. Orăștie: 1 oblig. impr. de răs. 100—

«Lumina» Sibiu: 5 acții: «Lumina» 1000—

Emil Patachi, preot gr. cat. și soția Cornelia n. Pop, Stoiana: 1 acție «Ajutorul» 100—

Liviu Marțian, consilier silv. în minist. de agricultură, Bpesta, 1 acție «Țibleșana» 100— (Va urma).

Casă în colț

confortabilă, în fața soarelui, cu grădină, este de vânzare din mână liberă
Unde? spune administrația acestei foi.
105 3—3

Un comis

(specialist în manufactură să preferați află loc la firma

106 3—3

Ioan Comșa & Fiu
Szelistye (com. Szobon)

Aviz din Fiume!

Rămânându-mi cafea în mag ziu, în 4—6 săptămâni voi mai speda.

Cafea fină nu mai aflu și se vorbește că va veni opreliște când nice 5 kgr. nu va fi permis a se espeda și cel mult 1/2 kgr. va putea cumpăra o familie; deci din aceste motive voesc ca pe dura a rășboiului se sîsterpedițiunile.

Până mai am ofer deci cu prețul vechi și redus:

Cafea:

Nr. 9 Cuba bună 1 kgr. 12— K
" 12 Cuba foarte fină 1 kgr. 12 50 K
" 16 Cuba specialitate 1 kgr. 13— K
" 106 Mixture Victoria 1 kgr. 13— K
1 kgr. Tea rusă 20 K (între Cafea se poate trimite și 1/2 kgr. Tea).

6 kilograme se espedează franco și vămuit prin rambursă poșt. Mai puțin ca 5 kilograme nu se espedează.

În cazul că din numărul ce doriți nu se va mai afla, o pot schimba cu alta?

Rugându-mă de prețuitul sprijin și recomandare și pe mai departe, semnez

Cu toată stima și recunoștința:

F. A. Degan,

comerciant de Cafea și coloniale în Fiume.
(104) (Postafiók 163.) 4—4

„Biblioteca Șaguna“

Redactată de Dr. I. Lupaș, Săliște.

Nr. 16—36.

Mângăiați poporul!

Cuvântări bisericesti

de

Dr. Ioan Lupaș

și alți preoți din protopopiatul Săliștei.

Se află de vânzare la **Librăria Arhidiecezană în Sibiu-Nagyszeben.**

Prețul unui exemplar: Broșat Cor. 2—, legat cor. 2'60, porto 20 fileri.

A apărut și se află de vânzare la

Librăria Arhidiecezană,

din Sibiu-Nagyszeben.

Adolf Harnack.

Monahismul,

idealurile și istoria lui

trad. de

Dr. Gh. Comșa.

Prețul unui exemplar e 1 Cor. cu porto postal, 1 Cor. 10 fil.